

Diarienummer: Ju2023/01112

Yttrande 23-08-29

Justitiedepartementet, ju.remissvar@regeringskansliet.se

APPLiA yttrande på Europeiska kommissionens förslag till nytt direktiv om rätten att få en vara reparerad

APPLiA Home Appliances Sweden är branschorganisationen för tillverkare och importörer av elektriska hushållsapparater och företräder den svenska vitvarubranschen.

APPLiA grundades år 1966 och har för närvarande 28 medlemsföretag. Branschsortimentet utgörs av vitvaror och småapparater i huvudsak för konsument. Medlemsföretagen svarar för den helt övervägande delen av hushållsapparatmarknaden. Branschen omsätter drygt 24 miljarder SEK i konsumentvärde och har en marknadstäckning på drygt 90 %.

Rätten till reparation är en hörnsten i EU:s plan för att uppnå en cirkulär ekonomi senast 2050 som en del av den europeiska gröna given.

APPLiA är positiva till att EU-direktivet införs som det är utformat utan svenska särregleringar då handeln och reparationer av dessa produkter är global, det är viktigt för den fria rörligheten. APPLiA Sverige har via APPLiA Europa varit delaktig i arbetet med direktivet på Europainivå.

Ekonomiskt försvarbara reparationer

Vi anser att dagens regler och tolkningar i Konsumentköplagen kring reklamationer skall bibehållas då dessa inte ses som störande särregler som heller inte äventyrar den fria rörligheten. Det måste även fortsättningsvis vara så att reparation inte kan komma i fråga om det är ekonomiskt oförsvarbart. Detta är i linje med kommissionens initiativ som deklarerar att "reparation skall främjas när det är ekonomiskt lönsamt" och konsumenterna uppmuntras att välja det framför utbyte genom att ge dem säkerhet för att produkten kan försättas i funktionsdugligt skick och fortsätta användas.

Stort kompetensbehov

APPLiA har löpande, sedan gymnasiereformen under 2000-talet i princip gjorde att servicetekniker slutade utbildas inom EI-programmet, argumenterat och drivit utbildning i egen regi för att kunna ha kompetens för att möta frågan om reparation. APPLiA har betonat vikten av utbildning för framtida servicetekniker, som inte bara får ett kraftigt ökat marknadsutrymme genom ett ökat antal reparationer, men också nya utmaningar med den ökande digitaliseringen och uppkopplingen av hushållsmaskiner. Under den senaste 5 års perioden har APPLiA kontinuerligt sökt och startat YH-utbildning för att vara väl förberedda utifrån detta EU-direktiv. Vi kan dock konstatera att YH-myndigheten till största del inte prioriterat utbildningar för servicetekniker inom konsument- och hushållselektronik.

För att Right to Repair skall få genomslag behövs därför fler utbildade och där myndigheten för Yrkehögskolan i regleringsbrev tillförs såväl medel som inriktningsbeslut på att prioritera utbildningar till servicetekniker för att reparationsåtagandet skall fungera. Behovet här i landet förväntas uppgå till ca 300-400 servicetekniker de närmaste 3-5 åren.

Rätt att reparera - reparera det rätt.

I en tid då anspråk på självreparation ökar, är det fortfarande en viktig prioritering för branschen att bevara säkerheten kring produkterna i hemmen och människorna som huserar där, då det stora flertalet av våra produkter är uppkopplade med el eller vatten. Inte alla reparationer kan utföras säkert och framgångsrikt av konsumenterna själva, då man utan kompetens kan äventyra produkternas funktionalitet samt utsätta sig och andra för fara. Vid reparationer är yrkeskunskaper och tillhörande ansvarsförsäkring avgörande för att se till att konsumenten kan känna säkerhet omkring reparationen. Konsumenterna har inte bara rätt till reparation, utan framför allt rätt till att få sina produkter rätt reparerade. En lösning för detta kan vara ett register för reparatörer/serviceverkstäder som visar på att de uppfyller nationella krav. APPLiA har idag en sådan certifiering med fastställda krav för att garantera konsumenter säkra reparationer. <https://www.applia-sverige.se/wp-content/uploads/sites/35/2022/05/APPLiA-auktoriserat-serviceforetag.pdf>

Krav på reservdelar

APPLiA anser att det är viktigt att nya krav inte påförs retroaktivt för produkter satta på marknaden. Krav på reservdelar skall således vara utifrån när produkten tillverkades.

Renoverade produkter/utbytesenheter

När reparation inte är det optimala alternativet bör man i första hand överväga att byta ut en defekt produkt mot en renoverad. Renovering är en växande affärsmodell i andra länder, som ger många fördelar när det gäller hållbarhet. Detta skulle inte bara vara i linje med en hållbar konsumtion av varor utan också avsevärt bidra till övergången till en helt cirkulär ekonomi och hålla de ökande mängderna e-avfall under kontroll.

Garantier

APPLiA föreslår 1-års garanti på renoverade (re-furbished) produkter, samt reparationer. Garantin bör endast omfatta den reparerade delen, d.v.s. inte hela produkten. Det vore oskäligt att ta ansvar för del/delar av produkten som man inte åtgärdat.

Modernisera och förenkla moms på begagnade varor

Tyvärr finns det i det svenska regelsystemet flera faktorer som inte främjar cirkulära transaktioner. Ett exempel är momsreglerna vid försäljning av begagnade varor. För att undvika den dubbelbeskattning som annars uppstår vid försäljning av begagnade varor finns en vinstmarginalbeskattning (VMB) som innebär att beskattning sker av skillnaden mellan

försäljnings- och inköpspris i stället för försäljningspriset. De svenska VMB-reglerna är omoderna och innefattar begränsningar i att använda bl.a. förenklad VMB, vilket medför en kostsam tillämpning. Här kan de finska VMB-reglerna fungera som förebild för ett enklare och modernare system som medför incitament för företagen att driva på utvecklingen av den cirkulära ekonomin. Vissa tolkningssvårigheter i regelverket riskerar dessutom att medföra att återförsäljare av begagnade varor väljer att inte reparera en vara och därmed förlänga hållbarheten på dessa, för att inte riskera att varan betraktas som ny och därmed inte kunna beskattas enligt VMB-reglerna.

Avskaffa elektronikskatten

Den svenska elektronikskatten, även benämnd kemikalieskatten, är ett exempel på en skatt som visat sig sakna avsedd styreffekt, att minska farliga ämnen i produkter.

Trots de lagändringar som genomförts är full avdragsrätt fortfarande inte är möjlig även om kemikalierna har fasats ut. Det innebär att skatten även fortsatt är en hämsko exempelvis för handeln med begagnade varor från utlandet, eftersom skatten då utgör en större andel av priset relativt nya produkter. Vidare finns det risk för dubbelbeskattning om en beskattad vara vid reparation eller omarbetning får en ny varukod och därmed anses som en ny vara. APPLiA anser att skatten aldrig borde införts och att den bör avskaffas. Begränsningar av kemikalier bör i stället hanteras i kemikalielagstiftningen.

Ett förbättrat RUT-avdrag kan ge hjälp till att öka reparationerna

För att antalet reparationer generellt ska öka behöver även konsumentens rätt stärkas vad avser RUT-avdraget. I vår bransch utnyttjar konsumenten RUT-avdraget vid mindre än 15 % av reparationstillfällena. Den stora anledning till detta är som vi påpekat tidigare i remissvar kring RUT är att:

”För att avdraget ska få någon reell effekt för konsument är det nödvändigt att konsumenten erhåller RUT-avdrag även för kostnaderna som uppkommer för att ta sig till konsumenten att reparera. En reparation i hemmet av produkter som inte sällan är fast anslutna till el och V/A innebär ett krav på servicebil. En reparation kan inte utföras utan att man har relevanta verktyg och reservdelar med sig. Idag kostar en snittreparation i hemmiljö för en hushållsapparat drygt 1 750 kronor, ingående kostnader är reservdel 750 kronor, restid och servicebil 750 kronor och arbetstid i hemmet 250 kronor. Den totala reparationskostnaden består som synes av en betydande komponent 'färdkostnad'. Denna färdkostnad är givetvis olika i de olika delarna av landet och beror på avstånd och eventuella trafikavgifter (trängselskatter, förhöjda p-avgifter). Det är således ur ett landsbygds- och storstads-perspektiv (Stockholm, Göteborg) som ett RUT-avdrag baserat enbart den faktiska arbetskostnaden får minst effekt och incitament till reparation av vitvaror.

Rutavdraget för konsument på denna reparation ska då i enlighet med Skatteverkets tolkning lämnas på 250 kronor. Konsumenten erhåller således 125 kronor i Rutavdrag.

För näringsidkaren som belastas med administration och kontroll för att ta reda på om konsumenten är berättigad till 100 kronors avdrag överstiger kostnaden för administrationen ersättningen som konsumenten erhåller.

För reparationer som sker på serviceverkstad utgår idag inget RUT-avdrag. Flera typer av reparationer för konsumenter sker inte sällan i servicebolagens verkstäder, då det är vanligt i glesbygds-län att konsumenten lämnar in produkter i stället för att verkstäder åker långa sträckor med stor tidsåtgång för hembesök. Andra komplicerade ärenden som till exempel intermittenta fel som kräver avancerad test- och diagnosutrustning och längre testkörningar är också reparationer som företrädesvis utförs inne på serviceverkstad.”

APPLiA förordar med anledning av ovan sagda, sänkt moms på reparationer alternativt en förändring av RUT-avdraget enligt följande;

- ett förtydligande som innebär att även arbetstid för att ta sig hem till konsumenten och behovet av servicebil, förutom arbetstiden i hemmet, skall omfattas av RUT-avdraget.
- att reparationer av hushållsmaskiner, som helt eller delvis genomföres i serviceföretagens verkstäder skall omfattas av RUT-avdraget.
- att en komplettering sker av de saknade produktområdena och även dessa omfattas av RUT-avdraget

APPLiA kräver ökade utbildningsmöjligheter för framtida servicetekniker inom Yrkehögskola el. dyl. då kompetensbehovet är stort.

APPLiA anser även att ytterligare översyn behövs inom annan lagstiftning för att främja renovering av produkter för utbyte/återförsäljning och cirkulär ekonomi;

- Modernisera och förenkla momsen på begagnade varor
- Avskaffa elektronikskatten

Med vänlig hälsning,

Matts Spångberg
VD